

UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
Facultatea de Istorie și Filologie
Departamentul de Istorie, Muzeologie și Arheologie

Workshop

**Cuius Regio. An analysis of the cohesive and disruptive forces
destining the attachment of (groups of) persons to and the
cohesion within regions as a historical phenomenon.**

Transylvania in Eighteenth Century

Proiect EUROCORES

Finanțat de European Science Foundation 4EUROC/2010

ALBA IULIA

30-31 Martie 2012

UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE
DEPARTAMENTUL DE ISTORIE, ARHEOLOGIE ȘI MUZEOLOGIE

Cuius Regio. An analysis of the cohesive and disruptive forces destining the attachment of (groups of) persons to and the cohesion within regions as a historical phenomenon

Transylvania in Eighteenth Century

Proiect EUROCORES
Finanțat de European Science Foundation 4EUROC/2010

Workshop

ALBA IULIA
30-31 Martie 2012

Programul workshop-ului

Vineri, 30 martie

**Orele 11⁰⁰ - 12⁰⁰, Palatul Apor, Sala Birou Senat
Deschiderea lucrărilor**

Orele 12⁰⁰ - 14⁰⁰ Desfășurarea lucrărilor

**Orele 14¹⁵ - 15¹⁵: Servirea mesei de prânz la restaurantul
Universității**

**Orele 15³⁰ - 19⁰⁰: Palatul Apor, Sala Birou Senat
Desfășurarea lucrărilor**

Orele 17¹⁵-17³⁰: Pauză de cafea

Ora 19¹⁵: Servirea cinei la restaurantul Universității

Sâmbătă, 31 martie

**Orele: 9³⁰ - 12⁰⁰: Palatul Apor, Sala Birou Senat
Desfășurarea lucrărilor**

Orele: 10⁴⁵ - 11⁰⁰: Pauză de cafea

Ora 12⁰⁰: Servirea mesei de prânz la restaurantul Universității

Încheierea Workshop-ului

Desfășurarea workshop-ului Vineri, 30 martie

Palatul Apor, Sala Birou Senat
Orele: 11⁰⁰ - 14⁰⁰
15³⁰ - 19⁰⁰

Moderatori: Cosmin Popa Gorjanu, Laura Stanciu

Discutarea Chestionarului Cuius Regio

Chestionar Cuius Regio/ Versiunea 0.0, mai 2010/ revizuire din 23 iunie 2010

- *Chestionarul definitiv acceptat, completat și reformulat sub formă de întrebări de cercetare adecvate combinațiilor secvențe/subproiecte din cadrul proiectului CuRE va duce la producerea unui set de documente principale care vor fi puse la dispoziția membrilor proiectului pe platforma comună de comunicare pentru consultare. Aceste documente pot fi aduse la zi în orice moment de către fiecare sub-proiect, oferind astfel posibilitatea obținerii unei evaluări interne a situației proiectului și permițând participanților să obțină din celelalte sub-proiecte informațiile necesare și să comunice întrebări, experiențe relevante din propriul proiect, alte cercetări și alte sugestii. Chestionarele facilitează și pregătirea rapoartelor externe în orice moment.*
- *Chestionarul încearcă să acopere toate aspectele menționate în tabelul din pagina 2 al ESF-Proposal, și pornește de la ideea acceptată la întâlnirea de la Morbach, din 17 mai 2010, că principalul parametru al proiectului este conștiința regională.*
- *Aspectele „rețele” și „proces”, discutate la întâlnirea de la Morbach, au fost prelucrate și inserate în chestionar. În mai multe întrebări, acolo unde este adecvat și fezabil, am încercat*

să țin seama de existența unor rețele (parțiale, aspecte) existente în cadrul regiunii sau care leagă regiunea (ca întreg ori numai în anumite privințe) de lumea înconjurătoare. În viziunea mea, procesul poate fi tratat în două moduri:

(1). Multe dintre întrebări, desigur, se ocupă de momente ale unor procese aflate în desfășurare. (e.g. migrația). Aceasta poate să fie precizată în răspunsuri.

(2). Procesele de durată pot fi clarificate prin comparația cu „instantaneele” următoare.

- În momentul formulării răspunsurilor, indicați izvoarele/literatura secundară; formulați situația problemei în istoriografia existentă/cercetarea curentă; reformulați întrebările sub formă de întrebări de cercetare aplicabile în cazul regiunii voastre. Răspunsurile de tipul da/nu ies din discuție. Răspunsurile ar trebui să fie motivate și ilustrate prin eseuri, date statistice, pe hărți, cu ilustrații.

- Evaluați și clasificați importanța relativă a aspectului tratat de fiecare întrebare ca factor formator/distrugător.

- Toate aspectele cu dimensiuni geografice pot fi marcate pe hărți, ca un gest preliminar al pregătirii de hărți în publicații și atlas.

- Este evident, desigur, că acest chestionar este produsul deliberărilor atente ale grupului nostru dar (în etapa actuală de conturare a schiței) și al unei abordări improvizate. De aceea propun să formulați reacțiile în două categorii:

1. Cu privire la structura chestionarului.

2. Sub formă de adăugiri, propuneri de renunțare sau reformulare la unele întrebări (se pot adăuga întrebări pentru clarificarea semnificației/scopului întrebărilor, așa cum am încercat în unele exemple).

Întrebarea principală:

0. În regiunea voastră a existat un moment X al conștiinței regionale?

- Pentru momentul X, se ia oricare din perioadele de evaluare/instantaneu definite în proiectul general și în cadrul

proiectului vostru/vezi tabelul din Secțiunea A al ESF-Prosposal, pagina 2, prima coloană, și paragraful imediat următor.

0.1 Dacă da, cine au fost purtătorii acestei conștiințe?

- persoane/grupuri/organizații din cadrul regiunii care demonstrează conștientizarea existenței regiunii ca entitate

0.1.1. Identificați la nivel individual sau de grup

0.1.1.1. Dinastie

0.1.1.2. Nobilimea

- se poate diferenția, de exemplu nobilimea mare, în opoziție cu principele; anumite facțiuni ale nobilimii

0.1.1.3 Orașele

-pot fi diferențiate

0.1.1.4. Altele

- elita intelectuală, birocrații

0.1.2 Identificați interesele/scopurile purtătorilor conștiinței (regionale) în exprimarea/promovarea acestei conștiințe

- pentru oricare dintre grupurile identificate

0.1.3. A fost această conștiință sau ideologie (expresia/exprimarea ei) un element al discursului politic al epocii? A fost păstrarea independenței și a apartenenței un subiect al discursului? („own-ness”, own înseamnă propriu, și se referă la posedarea unor bunuri sau realizarea de lucruri de unul singur, own-ness pare să fie o traducere a unui termen german care redă calitatea de posedare proprie, aici trebuie să cer lămuriri lui Maarten)

0.2. Această regiune poate fi definită geografic?

- Indicați pe o hartă; precizați suprafața în km pătrați (iar pentru scară vezi la populație).

0.3. Pot fi identificate subregiuni?

-Dacă răspunsul este pozitiv, se reia chestionarul pentru fiecare dintre acestea în parte (viața e grea).

0.4. Au existat identificări multiple (mai extinse) efectuate de purtătorii conștiinței regionale sau de alții?

- De exemplu, regiunea considerată ca parte a unei entități mai mari (*Guelders a fost identificată ca parte a Imperiului German*); apartenența orașelor la ligile trans-regionale (*Hansa germană, Schwäbischer Bund*); părți ale nobilimii ca membri ai unor rețele politico-sociale trans-regionale (supra-regionale) (de ex. în regiunea Rinului inferior, (anumite) familii care se căsătoreasc în contextul geografic mai larg decât teritoriile individuale, care posedă bunuri aflate într-un zonă geografică mai întinsă, care slujeau ca sfetnici ducali ori dregători în mai multe teritorii).

0.5. Se poate arăta că a existat o percepție/identificare externă a regiunii?

De exemplu în literatură, relatări ale călătorilor, discurs politic.

NB: Dacă răspunsul este pozitiv, aceasta poate înlocui 0 ca întrebare principală, dacă răspunsul la acea întrebare este negativ!

0.6. Ce simboluri sau puncte de focalizare au fost utilizate în scopul identificării; cum, și de către cine dintre grupurile sau indivizii identificați la întrebarea 0.1.1?

0.6.1 dinastie/principe

0.6.2 sfânt patron, alți sfinți importanți la nivel regional

0.6.3 anumite locuri sfinte, mănăstiri (mausolee!) sau alte locuri ale memoriei, locuri de pelerinaj

0.6.4 alte locuri de întâlnire

(de exemplu locurile de întâlnire în aer liber, având scop politic sau de judecată)

0.6.5 mituri (ale originii)

(de exemplu, pentru Guelders, mitul dragonului ucis de strămoșii dinastiei; trimiteri la originea din triburi germanice, principii troieni, huni (maghiarii din Transilvania), etc.)

0.6.6 heraldică, steaguri, culori

0.6.7 dușmani externi comuni (sau alte surse de coeziune stimulate de teama de „străini”)

0.6.8 insistența asupra limbii comune, interdicția ca persoanele străine să ocupe dregătorii

0.6.9 insistența asupra faptelor de arme comune

0.6.10 numirea regiunii („terra”, „patria”, „Land”): ce nume?

0.6.11 altele:.....

0.7. Pot fi identificate substraturi mai vechi ale acestei regiuni?

- de exemplu districtele romane, teritorii tribale, diocenze

0.8. Din punct de vedere geografic, regiunea se caracterizează prin trăsături precum:

-Proposal, section A, p. 2, caracteristica (1)

0.8.1 Granițe naturale

-dacă da, atunci specificați: râu, lanț muntos, deșert, zone mlăștinoase, nelocuite etc; indicați pe hartă (contribuție pentru atlas)

0.8.2 este caracterizată de un peisaj uniform (de exemplu zonă de coline, câmpie), sau este alcătuită din tipuri diferite de relief?

Adăugire 23/06/2010

0.8.3 regiunea posedă o structură clară centru/periferie?

0.8.4....

0.9. Instituții

Proposal, section A, p. 2, caracteristica (2); privește și întrebarea legată de relația cu alte entități politice, potențial integratoare.

0.9.1 regiunea aparține unui principat și este singurul teritoriu stăpânit de acesta?

0.9.2 este un principat eclesiastic sau dinastic?

0.9.3 dinastia este una rezidentă?

0.9.4 dinastia este una veche ori nouă?

- luați în considerare distincția lui Machiavelli din Il Principe, C. 1 Quot sint genera principatum

0.9.5 dacă se află în situație de uniune personală cu alte teritorii, această uniune afectează guvernarea (instituții integrate/integratoare și elite, legislație unificatoare); sau regiunea este cuprinsă într-un proces de unificare, în cadrul unui stat sau națiuni?

0.9.6 ori regiunea nu este de fapt unificată politic, ci alcătuită din mai mult de un principat/teritoriu

- *poate de asemenea să cuprindă orașe autonome cu districtele lor.*

0.9.7. descrieți alcătuirea instituțională (Constituția, Verfassung) a regiunii

- *de exemplu, rolul relativ al principilor și stărilor, compoziția stărilor; reprezentanții politici; grupurile excluse; forța autorității princiare „centrale”; structura organizării administrative locale (districte, comitate, orașe).*

0.9.8 Ecclziastice : este regiunea o (arhi)dioceză, parte a uneia sau mai multe dioceze, coincide cu vreuna dintre subunitățile ecclziastice inferioare

-*întrebarea nu este dacă avem un principat ecclziastic; pentru aceasta vezi 0.9.2; subîntrebarea: dacă regiunea este un stat aflat sub stăpânirea unui singur principe și se situează la un nivel subdiocezan, care este atitudinea principelui față de această situație ? Are vreo inițiativă de a înființa o dioceză proprie care să corespundă cu limitele teritoriului stăpânit de el ?*

0.9.8 (perioada post Reformă, dacă este cazul) : regiunea este una mono- sau pluri-confesională ?

-*în sensul organizării ecclziastice; problema coabitării religioase în sens ideologic/social/cultural este tratată în altă parte*

0.9.9 (perioada post Reformă, dacă este cazul): dacă nu mai este catolică, biserica s-a organizat de sus în jos, după (modelul luteran) sau de jos în sus (modelul calvinist)?

0.9.10...

0.10 Structuri sociale și economice

Proposal, section A, p. 2, caracteristica (3)

0.10.1 Descrieți principalele caracteristici ale economiei regionale și sursele de existență

0.10.2 regiunea este izolată și impenetrabilă din exterior sau integrată în structuri economice mai cuprinzătoare (piețe)?

- *de notat diferențele dintre regiunile rurale mai izolate versus orașe comerciale angajate în comerțul la distanță sau local; schimburi comerciale active sau pasive; centre de export a*

producției (industriale); industrii rurale; aspecte speciale, precum mineritul)

0.10.3 Exploatarea solului

- domenii întinse sau țărănimea; formele dominante de proprietate și utilizare a pământului; metodele de cultivare; organizarea sau proprietatea/folosirea zonelor pustii.

0.10.4 Șerbia, țărănimea liberă

0.10.5 Urbanizarea

- *procente ale populației orășenești; tipuri dominante de orașe (centre semi-rurale/medii/ subregionale; orașe mari.*

0.11 Etnie și limbă; religie

Proposal, section A, p. 2, caracteristica (4)

0.11.1 Regiunea este omogenă din punct de vedere etnic?

0.11.2 Dacă nu, descrieți grupurile și relațiile dintre ele.

- *de asemenea posibilele legături cu (majoritățile) externe, de aceeași etnie.*

0.11.3 Aceeași întrebare (mutatis mutandis) pentru limbă.

- *sunt limbile diferite în relație cu stratificarea/diviziunile politico-sociale ?*

0.11.4 Aceeași întrebare pentru religie/confesiuni religioase

- *creștini (de diferite confesiuni); musulmani, evrei, alții*

0.11.5...

0.12 Auto-identificarea și exprimarea

Proposal, section A, p. 2, caracteristica (5)

Suplimentar față de 0.6 : conștiința regională a fost exprimată explicit de

0.12.1 Istoriografie

0.12.2 Pamflete, cântece (politice)

0.12.3 Expresii de natură politică

- *e.g. în 1538 stările din Guelders, în preajma decesului ultimului duce ale dinastiei Egmond, care nu avea urmași, fiind confruntate cu alegerea unor pretendenți, au ales pe ducele de Cleves-Juliers-Lorraine și mai ales pe împăratul burgundo-habsburg Carol al V-lea (acesta fiind străin și amenințând cu înstrăinarea ducatului de Imperiu)*

0.12.4

0.13 Alte caracteristici

- *Preluat din „modelul de regiune” preliminar, anexat la referatul metodologic prezentat la întâlnirea CuRe de la Bochum, 17 mai 2008.*

0.13.1 *Arta (pictura, arhitectura, sculptura, muzica) : producții proprii caracteristice/școli; este o regiune exportatoare (sub raport cultural); primește influențe externe?*

0.13.2. *Organizarea scenei culturale ca piață (mecenat/clienți/consumatorii sau cei ce comandă produse artistice; producătorii); importuri și exporturi.*

0.13.3. *Tradiții, obiceiuri, port*

- se poate afirma că regiunea posedă o cultură distinctă din acest punct de vedere? pot fi identificate subregiunile ? ori diferențele interne urmează de fapt criteriile sociale, etnice ori religioase ? Aceste diferențe sunt tipice ?

0.13.4 *Educația. Descrieți sistemul de educație (dacă a existat); știința de carte; educația superioară în interiorul și în afara regiunii*

0.13.5 *Dreptul. Care este sistemul de drept prevalent? Rolul dreptului roman, al dreptului canonic, dreptul cutumiar. Aparține unei regiuni mai largi ? Juriști educați sau specialiști în drept cutumiar.*

0.13.6....

Desfășurarea workshop-ului

Sâmbătă, 31 martie

Orele: 9³⁰ - 12⁰⁰: Desfășurarea lucrărilor
Palatul Apor, Sala Birou Senat

Stabilirea temelor pentru conferința din 05-06 octombrie 2012 și a
cuprinsului pentru volumul proiectului:

**Consolidarea și manifestarea conștiințelor regionale ardelen
(sec. XVIII- înc. sec. XIX)**

Discuții

Ora 12⁰⁰: Închiderea workshop-ului